

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XXXIII. Ex parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

7 valeat, ita vt in optiōe impetrantis sit, quo eorum vti velit. Partem affirmantem videtur amplecti Gl. hęc, & tenet Petr. Greg. Tholos. super hoc c. Idque probari posse videtur tum ex hoc c. ver. in aliis recepti: Ergo per sensum contrarium, si ratione literarum, Clerici impetratores in aliis ecclesiis nondum recepti fuissent, aliter dicendum foret. Tum quia expectatiua propriè loquendo non tribuit ius ad beneficium, sicuti supra dixi in c. præc. Ergo non debet comprehendere ea regula, qua dicitur, quòd impetrans gratiam beneficalem, teneatur facere mentionem de quolibet antè impetrato beneficio, aut iure beneficiali.

Contrarium tamen communiter tenent DD. Innoc. hęc n. 7. Ioann. Andr. & Abb. n. 7. Imolan. 11. Felin. col. 2. Ioan. Azor tom. 2. lib. 6. cap. 33. q. 5. Ratio dari debet, non quia per expectatiua ius beneficiale acquiratur, cuius mentio faciendā sit, prout sentire videtur Azor. cit. loco: sed quia taciturnitas huius expectatiuæ est rei intrinsecè pertinentis ad rescriptum posterius, quod Papa, si veritatem cognouisset, non dedisset, aut certè alio modo & conditione dedisset: Cùm alioquin occasio præbeatur exercendis fraudibus, si duas, aut plures gratias, seu rescripta beneficia validè impetrentur, eaque occasione plura in diuersis ecclesiis beneficia quandoque acquirantur. Cùm itaque fraudibus & malitiis hominum obuiandum sit, & rescripta beneficia propter hominum arcendas cupiditates, odiosa censeantur, iuxta cap. 4. de præb. in 6. ideo existimandum est, contra intentionem Pontificis, atque obreptitiè obtineri. Itaque in casu isto posterius datæ literæ irritæ erunt, præterquam si constet, aut probari possit, prioribus renunciatum esse.

Atque hæc inseruiet pro casu illo; si quis clericus ad beneficium præsentatus, seu nominatus, aliud beneficium à Pontifice impetret, nullā præsentationis illius mentionem factā, nisi literæ Papales obreptitiæ, & irritæ sint: Affirmandum cum Azor cit. q. 5. Non quòd præsentatus, propriè loquendo, ius ad beneficium consequatur; cùm reuerà non habeat nisi remotum ac præparatum;

sed quia hac occasione ad pluralitatem beneficiorum, contra sacros canones, præter & contra voluntatem Papæ gratiam concedentis, aperiretur: Ideoque censeri hæc debet taciturnitas veritatis per se pertinentis ad negotium; quā cognitā gratia vel penitus facta non esset, vel saltem non eo modo, sed cum conditione, onere, &c. Quæ responsio saltem tunc vera est, si is cui præsentatio facta, teneatur præsentatum in beneficio instituere, per ea quæ tradit Felin. in c. in nostra n. 4. de rescript. Selua de benef. p. 3. q. 11. n. 1. & 2.

Ad argumentum 1. pro parte affirmante resp. ex ijs verbis nihil colligi posse pro questionis decisione; cùm solum contineant casus Pontifici propositi relationem. Ad 2. patet responsio ex dictis.

CAPITVLVM XXXIII.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Papa priuilegium concessit Decano & Capitulo ecclesiæ Laudunensis, vt contra iniustos impetitores suos sententiam excommunicationis proferrent. Vi huius priuilegij excommunicarunt virum nobilem Ioannem, à qua sententia is ad Sedem Apostolicam appellasse videtur. In hac controuersia vtraque pars misit procuratorem Romam, sed lite coram Papa contestata, cùm procuratores rei gestæ fidem exhibere non possent, controuersia commissa fuit iudicibus delegatis, eo adiecto, vt in causa procedant, tamen postea aliæ literæ, sed absque vtriusque partis consensu, impetratæ fuerint. Ab his porro iudicibus citatus Ioannes, respondit se non obligari ad litigandum coram ipsis, quia Vincentium procuratorem ante expeditionem literarum reuocavit propter suspicionem, quam aduersus eum acceperat. Sed contra hoc opposuit Capitulum, quòd ea reuocatio mandati procuratoris nec ad ipsos, nec ad Pontificem peruenisset: quare iudices delegati pronunciarunt,

R non

non obstante eà reuocatione ad ipsos spectare, vt de causa sibi commissa cognoscant. Quod cum agerent, procurator Capituli iudicibus exhibebat priuilegium Apostolicum, ex quo apparet, Capitulo potestatem non defuisse excommunicandi Ioannem: Ex aduerso stans procurator Ioannis alias Apostolicas postea impetratas exhibuit, quibus continebatur, vt si causam ex vtriusque partis voluntate definire non possent, illam cum sufficiente processu habiti informatione vnà cum priuilegio Capituli ad Sedem Apostolicam remitterent. Sed Capitulares dicebant, literas has posteriores irritas esse, quippe impetratas à Vincentio procuratore post reuocationem mandati. His omnibus intellectis ac ritè perpèsis, Resp. Gregorius IX. Si reuocatio mandati ad procuratorem peruenerat, literas ab eo posterius impetratas irritas esse debere, ideòque à iudicibus delegatis causam decidendam esse secundum præcedentium Apostolicarum literarum concessionem. Cum enim in Concilio Lateranensi literæ Apostolicæ ad lites sine speciali mandato impetrari nequeant, nisi impetrans nomine alieno persona sit coniuncta, multo minus valere debet impetratio literarum facta à procuratore, posteaquam mandati sui reuocationem cognouit.

SUMMARIUM.

1. Capitulum, etiam Cathedralis Ecclesia, de iure communi, iurisdictionem spirituales non habet; habet tamen interdum ex priuilegio Apostolica Sedis, aut consuetudine legitime præscripta.
2. Index notorie iniuriam passus ratione publici officij, potest incontinenti contra iniuriam inferentem procedere.
3. Index delegatus cognoscere potest, num sua sit iurisdictione, et si pars citata neget eam illam competere: sicus est de Ordinario.
4. Pronunciatio, iudicem se esse, est sententia interlocutoria: habet tamen vim

definitiuam, à qua etiam civili iure appellari possit.

5. Dicitur Aduersarij secundum vnum effectum impugnari potest, secundum alium admitti, vel etiam contra Aduersarium retorqueri.
6. Procurator ad negotia constitutus vt valide reuocetur, debet ei reuocatio intimari; & hoc sufficit, etiam si pars contrahens cum eo ignoret. Qua post insinuatam reuocationem acta sunt, irrita habentur.
7. Excipitur tamen contractus matrimonij, & acceptatio beneficij ecclesiastici facta à procuratore post reuocationem mandati, etsi eius notitia ad eum non peruenerit. Idem est, si sit simplex mandatarius, siue merus interuentus mittentis.
8. Etiam per tacitam reuocationem, qua fit morte mandantis, reuocatur mandatum.
9. Procurator constitutus ad contrahendum, vel quasi contrahendum cum certa persona, in cuius præiudicium ac damnum cedit reuocatio procuratoris, ordinariè illi huius reuocatio insinuari debet, aliàs, licet eam sciat procurator, quæ gestas rata erunt.
10. Procurator ad lites post litem constitutam vt valide reuocetur, reuocatio debet insinuari Iudici, vel Aduersario.
11. Procurator generalis ad negotia, siue Institor, in certo loco constitutus, in eo reuocatio illius palam significanda.

NOTANDUM I. Ver. auctoritate Apostolica indulgentie, Capitulum, quamuis sit ecclesiæ Cathedralis, non habet iure communi spectato, iurisdictionem spirituales, cuius actus sunt excommunicare, interdicitu ferre, &c. sed interdum ex priuilegio Apostolicæ Sedis, aut consuetudine legitime præscripta. Ita notat hic Ioan. Andr. Antò. Imola, Abb. Felius, & alij, post Gl. in c. irrefragabili 13. ver. per Capitulum, de offic. Ordinarij, Gl. in c. dilecto 6. ver. Decano, de sent. excomm. in 6.

NOTANDUM II. Circa ver. prouulsi sententia, Si cau-

Si causa offensionis notoria sit, potest is qui iurisdictionem præditus est, contra offendentem, seu iniuriam ratione publicæ auctoritatis inferentem, incontinenti procedere. Quæ est limitatio quædam eius regulæ: quod nemo in propria causa iudex esse potest. Quæ doctrina etiam colligitur ex suprâ cit. c. dilecto, & notat hic Anton. n. 5. Dixi de hac re in Th. moral. lib. 3. tr. 6. c. 2. q. 4. except. 2.

3 NOTANDUM III. Ver. per quandam interlocutoriam protulisti. Iudex delegatus cognoscere potest, num sua sit iurisdictionis: tamen pars citata omnis iurisdictionis defectum obicit, seu dicat, nullam penitus iurisdictionem competere ei, qui se delegatum asserit. Ratio dari debet: Quia iudex delegatus omnia agit nomine delegantis, cuius iurisdictionis cum, ut ponimus, fundata sit, & in dubium non reuocetur, habet etiam delegatus potestatem cognoscendi de eo, quod ab ipso promanat; videl. vtrum literæ delegationis validæ sint, necne. Sed aliud dicendum videtur de iudice ordinario, v. g. Episcopo, cui si obicitur, non esse legitimum Episcopum, ideòque iurisdictione carente, de hoc dubio, si, ut pono, probabiliter opponatur, ipsemet cognoscere, & interlocutoriè dirimere non potest; cum certus non sit de iurisdictione sua, siue, iurisdictionis eius fundata non sit. Et ita docet Abb. in c. super literis n. 10. casu 3. hoc tit. ibidem. Felin. n. 23. fall. 3. post Bartol. in l. ex sententia, prope finem, ff. de testament. tutore, Baldum in l. Iudices n. 2. C. de fide instrument.

4 Circa idem verbum per quandam interlocutoriam, admonet Abb. hic not. 6, quod pronuntiatio iudicem se esse, sit sententia interlocutoria, habens tamen vim definitivæ, ita ut etiam civili iure ab ea appellari possit, secundum Gl. in Auth. Habita, in fine, C. Ne filius pro patre &c. Vide Andr. Gaill lib. 1. obseru. 130. n. 9.

5 NOTANDUM IV. Dictum aduersarij, quod aliquis impugnat secundum vnum effectum, admittere potest, imò etiam retorquere contra aduersarium secundum alium effectum. Exemplum affert Bartol. in l. non vtrique, ff. de except. Si Titius debitor pupilli,

conuentus à tutore, excipiat se debitum soluisse pupillo; hoc in casu tutor exceptionem istam admittere poterit, quatenus Titius per eam virtualiter fatetur, debitorem se fuisse: non enim soluisset, nisi debuisset. Non autem admittet exceptionem eo fine, ut iterum soluere non teneatur, si solutio absque tutoris auctoritate facta fuit pupillo. Simili ratione in hoc c. Confessionem Ioannis recipere noluit Capitulum ad effectum irritationis priorum literarum: Postea tamen eadem reuocationis confessione nixi sunt Capitulares ad effectum irritationis literarum posteriorum. Idque notauit Gl. hic ver. non valere dicebant, Abb. n. 5. dicens, quod aliquis fundare se potest super eo, quod impugnat, si ad alium effectum impugnet, & ad alium se fundet. Videri etiam potest Abb. in c. bonæ 2. n. 29. de Prælat. Felin. in c. Capitulum n. 13. ad finem hoc tit.

NOTANDUM V. Acta à procuratore valida sunt, si reuocatio ad notitiam procuratoris non peruenit. Ita hic ver. si reuocatio, iun. Gl. ibidem. Imò si procurator ad lites constitutus sit, atque interfit aduersarij, & Iudicis, reuocatione cognitam esse, necesse etiam est, ipsis eam intimari, alioquin valebunt acta cum procuratore reuocato, prout ex hoc etis c. colligi potest, & paulò post declarabo.

QUESTIO enim hoc loco vniuersim tractari potest; Vtrum reuocatio Procuratoris valeat, tamen non venerit in notitiam ipsius procuratoris, Iudicis, aduersarij, aut alterius partis contrahentis. Respondeo, & Dico I. Si procurator ad negotia constitutus sit, eius reuocatio antè vim non habet, quam ad ipsum peruenerit: quæ autem postea ab eo acta sunt, irrita censeri debent. Ita habetur in l. si mandasses 15. ff. mandati. Idemque locum habet in reuocatione tacita, quæ fit per mortem mandatis, l. inter causas 26. princ. ff. eod. & tradit Gl. communiter recepta in Clem. vn. ver. ignorantem, de renunc. Doctores alij apud Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 11. n. 6. Ratio prioris partis affertur in cit. l. si mandasses, ne damno afficiatur is, qui mandatum suscepit. Interest enim plerumque procuratoris, mandati reuocationem scire: quandoquidem ipse contrahendo cum altero obli-

gationem contrahit, l. 1. C. de sent. & interloc. Posterior verò pars, quòd videlicet sufficiat procuratori intimari reuocationem, etiam si pars contrahens eum eo, ignoret, inde probatur, quia aliorum contrahentium plerumque non interest reuocationem scire; cùm saltem procuratorem sibi obligatum habeant, iuxta cit. l. 1.

7 Sed excipitur primò contractus matrimonij, quòd validum non est, si celebretur à procuratore ignorante reuocationem mandati sui, quòd habuit enim certa persona nomine mandantis contrahendi, c. vlt. §. sanè, de procurat. in 6. Ratio est, quia cùm consensus contrahentium principalium ad essentiam matrimonij requiratur, ideo ius eum supplere non potest, sicuti in aliis contractibus supplet, prout bene explicat Suarez citato loco.

Excipitur secundò cum Felin. hinc n. 11. Quòd acceptatio beneficij ecclesiastici facta à procuratore non valet, post reuocationem mandati, etsi ad procuratorem non peruenerit. Rationem dat Felin. quia inter beneficiarium & ecclesiam quasi spirituale matrimonium quoddam contrahitur, ad cuius valorem consensus acceptantis formalis & actualis requiritur. Sed alia ratio dari potest ex l. si pater 4. ff. de manumissis vindicta, vbi Bartol. & Dynus generalem regulam tradunt, quòd reuocatio mandati valet, etsi non perueniat ad notitiam mandatarij, si exinde non lædatur, siue eius non interfit, sicuti accidit in casu beneficij pro altero acceptati.

Obstare autem videtur Clem. vii. de Renunc. vbi habetur, renunciationem beneficij factam à procuratore post reuocationem eius, validam esse, etsi reuocatio neque ad procuratorem, neque ad eius, in cuius manibus renunciatio fieri debet, notitia peruenerit. Sed persistendo in tradita doctrina, respondetur, id specialiter ibi constitutum esse in casu renunciatii beneficij, ad puniendam inconstantiam, quæ ecclesiasticas personas, præsertim in hoc rerum genere, non parùm dedecet, vti ex princ. eiusdem Clem. satis colligitur. Videri possunt Dominicus, & Ancharanus & alij in cit. c. vlt. de procurat. in 6.

Tertiò excipi, seu potiùs declarari assertio debet, Si non sit procurator, cui potestas siue generalis, siue specialis ad negotia peragenda data sit, sed simplex mandatarius, siue merus internuncius; & instrumentum mittentis: Huius executio non valet post mandati reuocationem, etsi reuocatio ad notitiam ipsius non peruenerit, vti hic notauit Felin. num. 18. Petr. Ancharan. in cit. cap. vlt. Molina tom. 2. tract. 2. de iustit. disp. 263. num. 4. Sanchez cit. disp. 11. num. 7. Exempli causa, si miseris nuncium, vel famulum cum simplici mandato donandi scriptum aureum Sempronio, non valebit traditio donatioque facta, postquam mutata voluntate, reuocasti mandatum: Si tamen nuncius, siue simplex iste mandatarius, vel qui cum eo bona fide contraxit, damnū inde passi sint, iis refarcire debes; quippe cùm causa eius fueris.

His adde, quòd etiam per tacitam reuocationem, quæ fit morte mandantis, reuocatur mandatum v. g. donandi aliquid alteri, vt postea efficaciter impleri non possit, l. 2. iun. Gl. ver. dominij, ff. de donat. & docui lib. 3. Theol. moral. tr. 4. c. 1. n. 4. & 5.

Dico II. Si Procurator constitutus sit ad contrahendum, vel quasi contrahendum cum certa persona, in cuius præiudicium ac damnū reuocatio procuratoris cedere potest, hoc in casu, ordinariè loquendo, necesse est, reuocationem etiam personæ illi imminescere: alioquin rata erunt, quæ à procuratore, quamuis sciente reuocationem, adeoque malà fide acta fuerunt. Ita docet Abbas hinc num. 10. Felin. num. 22. Angelus in tit. Instit. de mandato, §. rectè, n. 7. Nota autem, quòd dixi de procuratore constituto ad contrahendum, v. g. emendum, mutuo accipiendum à certa persona, aut quasi contrahendum, videl. in iudicio, iuxta l. 3. §. Idem scribit, ff. de peculio: Si enim misisti procuratorem ad lites; isque litem cum aduersario tuo contestatus est, quòd is postea egerit, ratum habere debes, tametsi mandatum reuocaras, si reuocatio ad Iudicem, vel aduersarium non peruenit, vti colligitur ex hoc c. & habetur expressè

sius in c. mandato 13. de Procurator. & do-
et Abb. in cit. n. 10. Felin. cit. n. 24. Bartolus
in l. vn. n. 7. C. de satisfando.

His addendum est; Si quis in certo loco
generalem procuratorem ad negotia, seu
potius institorem constituerit v. g. ad mer-
ces vendendas, necesse esse, vt eius reuoca-
tio palam in eo loco significetur, prout do-
cuit Bartol. in cit. l. vn. n. 9. Ioann. Andr. hic
n. 17. Felin. n. 7. Abb. in c. 3. n. 5. de procurat.
& sumitur ex l. sed si pupillus 9 ff. de quo,
ff. de iustitia actione. Institor autem est,
qui tabernæ, vel cuiilibet alteri negotiationi
præpositus est; ita dictus, quod negotio ge-
rendo instet, l. institor 3. ff. eod.

Ex dictis denique clarè intelligi potest;
Cur reuocatio procuratoris in casu huius c.
facta à Ioanne sine Capituli & Papæ notitia,
sufficiens non fuerit ad infirmandas literas
priors; quippe cum eæ post litis contesta-
tionem à Sede Apostolica, eum vtriusque
partis consensu impetratæ fuerint; ideòq;
reuocatio præiudicialis esse potuit, tam Ca-
pitulo litiganti, quam ipsi Pontifici, coram
quo lis introducta fuit. At verò eadem
procuratoris reuocatio, si, vt ponitur, ad
ipsius notitiam delata est, non item ad no-
ticiam Capituli & Pontificis, sufficiens fuit
ad infirmandas literas posteriores; quippe
quæ extraiudiciales erant, atque in commo-
dum solius impetrantis datæ. Vide Gl. in
casu. Abb. hic n. 10.

CAPITVLVM XXXIV.

Significante.

PARAPHRASIS.

Raphaël literas Apostolicas ad iudices quos-
dam impetrauit contra Vitum super con-
trouersia de Bannis, & quibusdam alijs
similibus. In literis autem scriptum erat
de Vito diocesis Remensis. Vitus à iu-
dicibus citatus opposuit se vigore eius
rescripti conueniri non posse, quia non
de Remensi, sed Leodiensi diocesi sit.
Cum autem iudices exceptionem hanc
admittere nolentes nihilominus proce-

derent, ab ijs appellauit ad Sedem Ro-
manam. Quare Gregorius IX. scripsit
ad Decanum & Canonicum quendam
ecclesiæ Leodiensis, vt, si rem ita se ha-
bere cognouerint, irrita esse declarent,
quæ à prioribus iudicibus acta fuerunt.

SUMMARIUM.

1. Rescriptum impetratum contra homi-
nem, qui in eo dicitur esse certa diocesis,
qui tamen est alterius, obreptitium ha-
betur.
2. Error in nomine, siue alijs signis, aut
qualitatibus rei demonstranda causâ
adiectis, nihil obest dispositioni, si res
ipsa nota sit; secus est, si error in his fiat
per modum determinationis, siue taxa-
tionis.
3. Mandata de beneficio prouidendo non
debent ad casus alios, quam expressos
extendi.

NOTANDVM VN. Qui coram Iudice per
literas Papæ delegato in aliqua diocesi
conuenitur, in quibus dicitur, conuentum
esse eiusdem diocesis, cum tamen ex alia sit
diocesi, contra literas, tanquam obreptitias
excipere potest. Hic est verus sensus, ac ve-
luti mens c. huius, prout significat Gl. hic
ver. Non de Remensi, & bene declarauit San-
chez lib. 8. de matr. disp. 2. n. 39. Eandem-
que doctrinam tradidit Baldus in l. prescrip-
tione 15. C. Si contra ius &c. Si quispiam
in supplicatione narrans pecuniam se mutu-
asse Titio, ciuitatis Perusina, cum tamen is
iurisdictioni illi subditus non sit, impetrat
contra eum rescriptum iustitiæ ad Iudicem
Perusinum; reus citatus excipere & rejicere
potest rescriptum. Quia error iste causa
finalis fuit, cur ad hunc iudicem rescriptum
fuerit directum, eò quod, sicuti Baldus ibid.
ait, & Innoc. in c. dilecti n. 3. de foro comp.
Vbi quis sortitur forum Ordinarij, sortitur
etiam forum eius, cui Ordinarius subordi-
natus est, videl. Papæ, qui est Ordinarius Or-
dinariorum.

Aliter verò formant casum, atque deci-
sionem